

naria la que el escritor Max Gallo publicó en 1988 *Jules Vallès ou la révolte d'une vie*. Ya que en ella el escritor presentaba a un Jules Vallès demasiado literario, dejándose llevar por la fácil tentación de acentuar las características novelescas que se hallan en la vida de Vallès. No puede reprochársele ello al profesor Bellet, quien trata en todo momento de respetar la verdad y que no hace la menor concesión a las interpretaciones novelescas de la vida del autor, como cuando nos habla de su relación con Séverine -profunda amistad plena de colaboración y de desinterés que para algunos autores se convierte en relación amorosa-.

Completa el texto una somera bibliografía, pero escogida con gran acierto, en la que Bellet nos proporciona lo esencial para el conocimiento de la vida y la obra de Jules Vallès. Y un índice de nombres propios muy útil, puesto que recoge los personajes reales con los nombres ficticios que Vallès les daba. Y por último un índice de obras, periódicos y artículos citados, de gran valor para el lector puesto que le permite moverse con facilidad a través de la exhaustiva documentación del autor.

En resumen, se trata de un libro indispensable para el que pretenda conocer un poco a Jules Vallès y a la vez muy necesario para aquel que se interese por la trayectoria de la prensa en el siglo XIX.

Angels Santa

- Àngels Santa, Marta Giné, Montserrat Parra (eds.), 1793, *Naixement d'un Nou Món a l'Ombra de la República*, Universitat de Lleida, 1995.

Per als historiadors, l'Edat Moderna i Contemporània comença el 1789, any de l'inici de la Revolució Francesa, quan la fortalesa de la Bastilla, símbol de la monarquia absoluta, era enderrocada per la fúria del poble parisenc. I si gairebé tothom recorda aquest any com el començament d'un nou paradigma històric, també és veritat que oblidem massa sovint que aquell episodi només va ser l'anècdota més coneguda d'un procés que

va continuar i evolucionar durant anys i que —sembla un sarcasme— va crear una República que havia de desembocar en un Imperi... Oblidem la meravellosa nit del 4 d'agost en què van ser abolits tots els privilegis de la noblesa, oblidem la nit de Varennes (gràcies, Ettore Scola, per recordar-nos-la amb tant de talent), oblidem el llarg camí que van recórrer els ciutadans i les ciutadanes fins arribar a la Constitució de 1793. No faltaren celebracions per l'any 1989, un Bicentenari que va ressonar per tota Europa. Però, ¿i el 1993? ¿potser no era digne de celebració el Bicentenari de la Constitució?

La Secció de Filologia Francesa de la Universitat de Lleida no va voler deixar passar desapercibuda una data tan significativa i va organitzar, a la tardor de 1993, un Congrés Internacional que, sota el nom de *1793, Naixement d'un Nou Món a l'Ombra de la República*, va convocar universitaris i estudiosos. Erudits catalans, espanyols, alemanys, hongaresos, francesos, es van reunir per tal "d'interrogar els testimonis, les reflexions, la visió de dos segles sobre 1793" (faig servir les paraules del Prefaci d'Antoine Court). El resultat d'aquella convocatòria fou, llavors, un Congrés que va animar una bona part de la vida cultural de la ciutat; i ara, un llibre —dedicat a Víctor Siurana— en què es publiquen les comunicacions, conferències i ponències que ompliren les sales de la Universitat amb el record dels somnis de pensadors i escriptors decebuts o expectants, amb el reflex d'antigues mirades esperançades i amb unes polèmiques sempre benvingudes, perquè palesen l'animació dels debats i la independència dels seus protagonistes. Perquè si el 1793 va ser l'any de la Constitució —reivindicada a la Introducció—, també va ser l'any del Terror —denunciat al Pròleg—, l'any de les execucions massives, de les denúncies indiscriminades i dels abusos de la violència legalitzada i autoritzada, és a dir, de la violència del poder.

Tot i amb això, un fet històric no n'ha d'amagar un altre: si dos fenòmens tan oposats es van desenvolupar de forma simultània, també s'han d'evocar i de reflectir de forma paral·lela, sense que l'entusiasme faci oblidar l'aspecte negatiu i, sobretot, sense que el blasme es converteixi en una anul·lació

indiscriminada dels aspectes positius. Les dues vessants ideològiques foren constantment evocades al llarg del Congrés, i queden perfectament reflectides en aquestes Actes on s'analitzen la gran majoria dels temes i dels autors relacionats amb aquell període.

Pel que fa als grans temes, s'estudia tant el llenguatge revolucionari com el contra-revolucionari, l'evolució de les utopies revolucionàries i contra-revolucionàries, alguns personatges històrics mitificats, la situació de la dona o el problema colonial. A la part que les editores anomenen "Escriptura literària de la història", s'analitza la visió històrica d'autors com Lamar-tine, Nodier, Edgar Quinet, Jean Jaurès o Guy Breton; també s'hi recullen els records dels qui foren nens durant la Revolució o, ben a prop nostre, el ressó de la Revolució a Lleida. Una gran part del llibre es dedica a l'estudi de la visió d'aquells anys de trasbals en les obres d'autors del segle XVIII, com Sénac de Meilhan, o del XIX, com Chateaubriand, Georges Sand, Jules Sandeau, Victor Hugo, Honoré de Balzac, Alexandre Dumas, Stendhal, Jean Charruau o Barbey d'Aurevilly. Les mirades del segle XX passen pels ulls d'Anatole France, Romain Rolland, Peter Weiss, Georges Bernanos, Drieu La Rochelle, Albert Camus i Claire Etcherelli.

La reacció negativa de l'Espanya del segle XVIII als esdeveniments de més enllà dels Pirineus, l'esgarri-fança del poder borbònic i dels autors i pensadors peninsulars es reflecteixen en els articles de l'última part del llibre, on s'analitza la producció literària contra-revolucionària. Aquest últim capítol es completa amb dues visions i anàlisis de la Revolució francesa del segle XX estant. Tampoc podem deixar d'esmentar l'Epíleg, que recorda un dels pares ideològics de la Revolució, Voltaire.

Tots els treballs que acabem de ressenyar són signats pels millors especialistes, per escriptors, assagistes i estudiosos, tot un equip de persones que es van trobar aquí, a Lleida, i que van compartir la seva ciència i filosofia amb la ciutat, fent-la així més gran i més oberta. El Congrés va ser un èxit: les seves Actes en són el reflex i el testimoni. Hem d'agrair a la Secció

de Filologia Francesa de la Universitat de Lleida l'esforç que va realitzar llavors, i a les editores Àngels Santa, Marta Giné i Montserrat Parra el treball i la dedicació que es concreten ara en un llibre valuós, certament, però també bonic, ben fet, i que serà de consulta imprescindible tant per als estudiosos com per a les persones curioses i inquietes.

Nathalie Bittoun-Debruyne

El teatro español del siglo XVIII, (Edición de Josep Maria Sala Valldaura, 2 t., Universitat de Lleida, 1996).

El Servicio de Publicaciones de la Universitat de Lleida acaba de publicar (enero de 1996), en edición a cargo de Josep Mª Sala Valldaura, *Teatro español del siglo XVIII* (2 volúmenes). Este libro constituye las Actas del Congreso internacional sobre el Teatro español del siglo XVIII, celebrado en nuestra universidad, en octubre de 1994. Este Congreso reunió, en las aulas de la UdL, a los mejores especialistas del teatro dieciochista. El presente libro recoge las ponencias y debates que tuvieron lugar en ese momento y que se centraron en el propio mundo de la representación, en la recepción, en los géneros mayores y el teatro breve, en los autores más conocidos y en otros menos famosos pero que también conviene rescatar.

Intentaremos, para que el lector pueda hacerse una idea de la riqueza del contenido del libro, presentar su índice agrupado temáticamente aunque reconocemos que es ello una tarea compleja, dado que algunos artículos tratan, simultáneamente, varias sendas de investigación (tarea que el editor sabiamente soslaya presentando el libro por orden alfabético de autores).

En la temática del mundo de la representación hay que señalar, entre varias, las contribuciones de J. Bélorgey (U. de Cergy-Pontoise): "Le théâtre de la reforma dans le *Diario de Madrid*", P. Bolaños (U. de Sevilla): "Comedias y comediantes en el Coliseo de Ecija (1772-1774)", E. Caldera (U. de Génova): "Sobre los ideales neoclásicos y su realización escénica", A.M. Freire (U.N.E.D.): "El definitivo escollo del proyecto neoclásico de